

Нові правила реєстрації бюджетних зобов'язань в органах Казначейства

На виконання статей 43, 46, 48, 51, 112, 116–118 Бюджетного кодексу України (далі — БКУ) та для забезпечення здійснення контролю органами Державної казначейської служби України (далі — орган Казначейства) при взятті бюджетних зобов'язань розпорядниками і одержувачами бюджетних коштів державного та місцевих бюджетів, які перебувають на казначейському обслуговуванні, удосконалення механізмів використання бюджетних коштів та управління бюджетними коштами розроблено **«Порядок реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України»**, затверджений наказом Міністерства фінансів України від **02.03.2012 № 309** (далі — Порядок, Порядок реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань).

Витяг з Бюджетного кодексу України від 08.07.2010 №

2456-VI

Розпорядник бюджетних коштів — бюджетна установа в особі її керівника, уповноважена на отримання бюджетних асигнувань, взяття бюджетних зобов'язань, довгострокових зобов'язань за енергосервісом та здійснення витрат бюджету (пункт 47 частини 1 статті 2 БКУ*).

Одержувач бюджетних коштів — суб'єкт господарювання, громадська чи інша організація, яка не має статусу бюджетної установи, уповноважена розпорядником бюджетних коштів на здійснення заходів, передбачених бюджетною програмою, та отримує на їх виконання кошти бюджету (пункт 38 частини 1 статті 2 БКУ).

В «Офіційному віснику України» від 31.01.2017 опубліковано **наказ Міністерства фінансів України «Про внесення змін до Порядку реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України» від 20.12.2016 № 1114** (далі — Наказ № 1114). Цей наказ **набирає чинності з дня його офіційного опублікування, тобто з 31.01.2017.**

Згідно з вимогами Наказу № 1114, [пункт 1.1](#) глави 1 Порядку доповнено новим абзацом такого змісту:

Орган Казначейства здійснює реєстрацію та облік бюджетних зобов'язань, бюджетних фінансових зобов'язань розпорядників і одержувачів бюджетних коштів відповідно до Бюджетного кодексу України та з урахуванням вимог Закону України «Про міжнародні договори України», законодавства у сфері закупівель, інших актів законодавства України, що не суперечать бюджетному законодавству, та цього Порядку.

Абзац другий пункту 2.2 глави 2 Порядку викладено в такій редакції:

*За умови взяття бюджетного зобов'язання, за яким застосовується процедура закупівлі товарів, робіт і послуг, розпорядник бюджетних коштів подає з урахуванням законодавства у сфері закупівель до органу Казначейства документи, зазначені в абзаці першому цього пункту, **протягом 7 робочих днів з дати оприлюднення звіту про результати проведення процедури закупівлі у разі наявності в обліку органу Казначейства кошторису (плану використання бюджетних коштів) або протягом 7 робочих днів з дати взяття на облік органом Казначейства кошторису (плану використання бюджетних коштів).***

Такі зміни до Порядку пов'язані передусім з проблемами, які виникли в замовників при здійсненні відповідних процедур закупівель на початку року. Оскільки, згідно з попередньою редакцією пункту 2.2 Порядку, за умови взяття бюджетного зобов'язання, за яким застосовують процедури закупівель товарів, робіт і послуг, розпорядник був зобов'язаний подати до органу Казначейства необхідні документи протягом 7 робочих днів з дати, зазначеної у звіті про результати процедури закупівлі. У разі порушення термінів реєстрації бюджетних зобов'язань органи Казначейства згідно з нормами статті 117 БКУ складала попередження про неналежне виконання бюджетного законодавства.

Разом із цим у певних випадках для функціонування організації необхідне постачання товарів і/чи послуг на постійній основі, тобто з 1 січня. Зазвичай замовник має необхідність безперебійного надання комунальних послуг, забезпечення харчування на постійній основі тощо. У такому випадку замовник, аби забезпечити безперервний процес користування товарами/послугами, має право: а) розпочати процедуру закупівлі в кінці поточного року для потреб наступного року; б) або скористатись нормою частини 5 статті 36 Закону України «Про публічні закупівлі» від 25.12.2015 № 922-VIII (далі — Закон): дія договору про закупівлю може продовжуватися на строк, достатній для проведення процедури закупівлі на початку наступного року, в обсязі, що не перевищує 20 відсотків суми, визначеної в договорі, укладеному в попередньому році, якщо видатки на цю мету затверджено в установленому порядку. *Детально зазначене питання та алгоритм дій замовника редакція журналу розглянула у статті «Особливості продовження дії договору про закупівлю на наступний бюджетний період» — випуск журналу № 12 (63) за грудень*

2016 року.

Проте станом на перше число січня місяця календарного року бюджетна установа не має затвердженого кошторису, наявність якого є обов'язковою умовою реєстрації бюджетного зобов'язання, у тому числі за договором про закупівлю. (На виконання статті 47 БКУ Порядок складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2002 р. № 228.) У зв'язку з вищезазначеним бюджетне зобов'язання за договором про закупівлю бюджетні установи надавали до органів Казначейства з порушенням строків його реєстрації, у зв'язку із чим відбувалися порушення бюджетного законодавства. Аби врегулювати описану ситуацію на законодавчому рівні, було внесено зміни до Порядку реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань.

Таким чином, наразі *розпорядник бюджетних коштів для реєстрації та обліку бюджетного зобов'язання за договором про закупівлю в органі Казначейства подає до органу Казначейства договір про закупівлю або його копію, завірену в установленому порядку, та реєстр бюджетного зобов'язання:*

протягом 7 робочих днів з дати оприлюднення звіту про результати проведення процедури закупівлі в разі наявності в обліку органу Казначейства кошторису (плану використання бюджетних коштів), тобто зазначену умову взяття бюджетного зобов'язання замовник застосовує, коли в такого замовника наявний кошторис;

або протягом 7 робочих днів з дати взяття на облік органом Казначейства кошторису (плану використання бюджетних коштів), тобто зазначену умову взяття бюджетного зобов'язання замовник застосовує, коли він провів процедуру закупівлі, звіт про результати проведення процедури закупівлі електронною системою сформовано, проте в замовника відсутній кошторис бюджетної установи, затверджений в установленому порядку.

Отже, з урахуванням змін до Порядку реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань, які ми розглянули вище, замовник має право та можливість провести процедуру закупівлі на очікувану вартість і зареєструвати бюджетне зобов'язання в органі Казначейства тоді, коли буде затверджено кошторис бюджетної установи замовника.

Також слід наголосити, що порушення строку реєстрації бюджетного зобов'язання, який становить 7 робочих днів з моменту настання підстав для реєстрації такого зобов'язання, наведених у пункті 2.2 глави 2 Порядку, є порушенням бюджетного законодавства. Такі дії замовника є підставою для складання органом Казначейства попередження про неналежне виконання бюджетного законодавства (ст. 117 БКУ).

Витяг з Бюджетного кодексу України від 08.07.2010 №

2456-VI

Кошторис — основний плановий фінансовий документ бюджетної установи, яким на бюджетний період встановлюються повноваження щодо отримання надходжень і розподіл бюджетних асигнувань на взяття бюджетних зобов'язань та здійснення платежів для виконання бюджетною установою своїх функцій та досягнення результатів, визначених відповідно до бюджетних призначень (пункт 30 частини 1 статті 2 БКУ).

Бюджетне зобов'язання — будь-яке здійснене відповідно до бюджетного асигнування розміщення замовлення, укладення договору, придбання товару, послуги чи здійснення інших аналогічних операцій протягом бюджетного періоду, згідно з якими необхідно здійснити платежі протягом цього ж періоду або у майбутньому (пункт 7 частини 1 статті 2 БКУ).

Розпорядники бюджетних коштів протягом 7 робочих днів з дати взяття бюджетного зобов'язання подають до відповідного органу Казначейства Реєстр бюджетних зобов'язань розпорядників (одержувачів) бюджетних коштів за формою згідно з [додатком 1](#) на паперових (у двох примірниках) та електронних носіях і оригінали документів або їх копії, засвідчені в установленому порядку, що підтверджують факт узяття бюджетного зобов'язання (абзац перший пункту 2.2 глави 2 Порядку).

У разі здійснення закупівлі товарів, робіт і послуг документом, що підтверджує факт узяття бюджетного зобов'язання, є оригінал договору про закупівлю або його копія, завірена в установленому законом порядку. Документи, що підтверджують факт узяття бюджетного зобов'язання (договір про закупівлю), повертають розпорядникові з відміткою «зареєстровано та взято на облік». Органи Казначейства звіряють поданий розпорядником Реєстр та підтвердні документи щодо відповідності даних, включених до Реєстру.

Підтвердні документи, надані розпорядником бюджетних коштів, опрацьовує орган Казначейства:

за захищеними видатками, які не потребують проведення процедур закупівель,
— протягом 1 операційного дня;

за захищеними видатками, які потребують проведення процедур закупівель (крім капітальних видатків), — до 3 операційних днів;

за іншими поточними видатками, крім захищених, та наданням кредитів з бюджету — до 3 операційних днів;

за капітальними видатками — до 5 операційних днів.

Відлік строку опрацювання підтвердних документів органом Казначейства починається з дати, вказаної в полі «Одержано Державною казначейською службою України (органом Державної казначейської служби України)» Реєстру та/або Реєстру бюджетних фінансових зобов'язань розпорядників (одержувачів) бюджетних коштів (далі — Реєстр фінансових зобов'язань), враховуючи день подання Реєстру та/або Реєстру фінансових зобов'язань.

Орган Казначейства перевіряє документи згідно з вимогами законодавства у сфері закупівель (абзац третій пункту 2.1 глави 2 Порядку).

До здійснення оплати за договором про закупівлю орган Казначейства перевіряє наявність договору про закупівлю, річного плану закупівель та звіту про результати проведення процедури закупівлі, які підтверджують проведення процедури закупівлі, за результатами якої укладено договір про закупівлю. Перевірку наявності таких документів здійснює орган Казначейства, переглядаючи документи, розміщені в електронній системі закупівель (відповідно до частини 2 статті 7 Закону).

Звіт про результати проведення процедури закупівлі автоматично формує електронна система закупівель та оприлюднює протягом одного дня після оприлюднення замовником договору про закупівлю на веб-порталі Уповноваженого органу (частина 2 статті 19 Закону).

Розпорядники бюджетних коштів беруть бюджетні зобов'язання та здійснюють платежі тільки в межах бюджетних асигнувань, установлених кошторисами, враховуючи необхідність виконання бюджетних зобов'язань минулих років, довгострокових зобов'язань за енергосервісом, узятих на облік органами Казначейства України; щодо завдань (проектів) Національної програми інформатизації — після їх погодження з Генеральним державним замовником Національної програми інформатизації (частина 1 статті 48 БКУ).

Тобто вартість бюджетного зобов'язання не може перевищувати вартості бюджетних призначень за кошторисом. При цьому розпорядник бюджетних коштів повинен враховувати суму кредиторської заборгованості організації за минулий звітний період (за попередній календарний рік) у разі наявності такої заборгованості, оскільки обсяг бюджетних зобов'язань, узятих установою протягом бюджетного періоду, повинен забезпечити зменшення рівня заборгованості за бюджетними зобов'язаннями минулих періодів та недопущення виникнення заборгованості за бюджетними зобов'язаннями в поточному році.

За спеціальним фондом бюджету розпорядники бюджетних коштів беруть бюджетні фінансові зобов'язання виключно в межах відповідних фактичних надходжень спеціального фонду бюджету (відкритих асигнувань (виділених коштів), залишків коштів на спеціальних реєстраційних рахунках розпорядників бюджетних коштів (в частині власних надходжень) та бюджетних асигнувань, встановлених кошторисами (планами використання бюджетних коштів) (абзац третій пункту 2.1 глави 2 Порядку).

У разі змін умов бюджетних зобов'язань (додаткові договори, розірвання договору тощо) розпорядник бюджетних коштів повинен протягом 7 робочих днів з дати їх виникнення подати до органів Казначейства Реєстр та/або Реєстр фінансових зобов'язань і відповідні підтвердні документи щодо уточнення реквізитів та показників таких бюджетних зобов'язань (пункт 2.8 глави 2 Порядку).

Таким чином, у разі укладення додаткової угоди до договору про закупівлю необхідно надати до органів Казначейства реєстр бюджетних зобов'язань протягом 7 робочих днів від дати такої додаткової угоди. У зазначеному випадку порушення строку реєстрації бюджетного зобов'язання є порушенням бюджетного законодавства. Такі дії замовника є підставою для складання органом Казначейства попередження про неналежне виконання бюджетного законодавства (ст. 117 БКУ).

Органи Казначейства не реєструють бюджетні зобов'язання в разі:
відсутності в розпорядника бюджетних коштів бюджетних асигнувань, встановлених кошторисом;

відсутності документів, які підтверджують факт узяття бюджетного зобов'язання;

відсутності затвердженого в установленому порядку паспорта бюджетної програми (крім випадків, у яких законодавством не передбачено його затвердження);

невідповідності напрямів витрачання бюджетних коштів бюджетному асигнуванню, паспортів бюджетної програми;

відсутності документів щодо закупівлі товарів, робіт і послуг відповідно до законодавства у сфері закупівель;

недотримання розпорядниками бюджетних коштів бюджетних повноважень та обмежень, які вводять законодавчі та інші нормативно-правові акти;

недотримання вимог щодо оформлення поданих документів.

За порушення бюджетного законодавства в частині порядку реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань або несвоєчасну реєстрацію бюджетних зобов'язань до розпорядників бюджетних коштів застосовуються заходи впливу відповідно до Бюджетного кодексу України (пункт 5.2 глави 2 Порядку).

Заходи впливу за порушення бюджетного законодавства наведено у статті 117 БКУ. Зокрема, за порушення бюджетного законодавства до учасників бюджетного процесу можуть бути застосовані попередження про неналежне виконання бюджетного законодавства з вимогою щодо усунення порушення бюджетного законодавства (застосовують в усіх випадках виявлення порушень бюджетного законодавства). Виявлені порушення бюджетного законодавства мають бути усунені в строк до 30 календарних днів. У випадку неусунення порушення бюджетного законодавства в зазначені строки орган Казначейства складає протокол про порушення бюджетного законодавства відповідно до вимог наказу Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку складання Протоколу про порушення бюджетного законодавства та форми Протоколу про порушення бюджетного законодавства» від 15.11.2010 № 1370 та приймає рішення щодо зупинення операцій з бюджетними коштами відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку зупинення операцій за бюджетними коштами» від 19.01.2011 № 21. У випадку несвоєчасної реєстрації бюджетних зобов'язань до розпорядників бюджетних коштів застосовують захід впливу лише у вигляді попередження про неналежне виконання бюджетного законодавства, без складання протоколу про порушення бюджетного законодавства та без розпорядження про призупинення операцій за бюджетними коштами.

За порушення бюджетного законодавства в частині необґрунтованої відмови в реєстрації або несвоєчасної реєстрації бюджетних зобов'язань до органів Казначейства можуть застосовуватися заходи впливу відповідно до Бюджетного кодексу України (пункт 5.4 глави 2 Порядку).

Відповідно до статті 121 БКУ посадові особи, з вини яких допущено порушення бюджетного законодавства, зазнають цивільної, дисциплінарної, адміністративної або кримінальної відповідальності згідно із законом.

Також читачам корисною ознайомитись зі статтею «Контрольні функції органів Держказначейства у сфері публічних закупівель» — випуск журналу № 11 (62) за листопад 2016 року, стор. 30—34.